

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił kapitał początkowy A. P. na dzień 1 stycznia 1999 roku, do ustalenia wartości którego przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 2.131,55 złotych, do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto faktyczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych 1986 - 1995. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 174,59%, co zostało pomnożone przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 złotych. Przyjęto łącznie 19 lat, 9 miesięcy i 16 dni, tj. 237 miesięcy okresów składkowych i 1 miesiąc okresów nieskładkowych. Okresy opieki nad dzieckiem (4 lata, 5 miesięcy i 12 dni) zostały przeliczone przy zastosowaniu art.174 ust.2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy zastosowaniu przelicznika 1,3 za każdy rok. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 81,47 %. Wysokość 24 % kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 190.133,57 złotych. /decyzja k 43 akt ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – k 34 akt ZUS /

W dniu 7 grudnia 2015 roku A. P. odwołała się od powyższej decyzji wskazując, że przy ustalaniu wysokości zarobków za 1995 rok organ rentowy nie uwzględnił wynikającego z dokumentu PIT – 8B dochodu w wysokości 4.075,99 złotych z tytułu umowy agencyjnej, jaką wykonywała w okresie od 1 września do 31 grudnia 1995 roku na rzecz Towarzystwa (...) S.A. – Oddział w Ł.. /odwołanie - k. 2-3/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 18 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że nie uwzględnił wskazanego przez wnioskodawczynię zarobku za okres od 1 września do 31 grudnia 1995 roku ze względu na brak dokumentów potwierdzających wysokość podstawy wymiaru i opłaconej składki z tytułu umowy agencyjnej. /odpowiedź na odwołanie - k. 20-20 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. P. urodziła się w dniu (...). W dniu 5 grudnia 2000 roku wniosła o ustalenie kapitału początkowego. /bezsporne: wniosek - k. 1akt ZUS/

W okresie od 1 stycznia 1991 roku do 31 sierpnia 1995 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w Towarzystwie (...) S.A. – Oddziale w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pośrednika stałego. /świadczenie pracy k 7a) akt ZUS/

Wynagrodzenie prowizyjne pobrane przez wnioskodawczynię w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 1995 roku wyniosło 13.308,51 złotych. /zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k 11 akt ZUS/

Po ustaniu stosunku pracy A. P. zawarła z byłym pracodawcą umowę agencyjną, na mocy której zobowiązała się do prowadzenia w imieniu i na rzecz Towarzystwa akwizycję ubezpieczeń umownych w granicach udzielonego jej pełnomocnictwa, za co przysługiwało jej wynagrodzenie prowizyjne płatne co miesiąc do piątego dnia danego miesiąca. /umowa k 4/

Umowa ta trwała od 1 września 1995 roku do 31 października 1996 roku. /pismo k 5 /

W dniu 5 stycznia 1996 roku Towarzystwo (...) S.A. wystawiło wnioskodawczyni dokument PIT – 8B, w którym wskazano, że z tytułu umów zlecenia i o dzieło wnioskodawczyni osiągnęła w 1995 roku łączny przychód na kwotę 4.075,99 złotych. /PIT-8B k 6/

Decyzją z dnia 31 stycznia 2001 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w Ł. ustalił kapitał początkowy A. P. na dzień 1 stycznia 1999 roku, do ustalenia wartości którego przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 2.131,55 złotych, do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto faktyczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych 1986 - 1995. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 174,59%, co zostało pomnożone przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 złotych. Przyjęto łącznie 19 lat, 10 miesięcy, tj. 238 miesięcy okresów składkowych i 4 lata, 5 miesięcy, łącznie 53 miesiące okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 80,90 %. Wysokość 24 % kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 178.155,78 złotych. /decyzja k 31 akt ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – k 34 akt ZUS /

Organ rentowy do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawczyni przyjął następujące wynagrodzenia:

- za 1986 rok – 305.825,00 zł;
- za 1987 rok – 402.518,00 zł;
- za 1988 rok – 677.794,00 zł;
- za 1989 rok – 3.012.023,00 zł;
- za 1990 rok – 27.017.830,00 zł;
- za 1991 rok – 48.069.000 zł;
- za 1992 rok – 84.916.800,00 zł;
- za 1993 rok – 110.513.100,00 zł;
- za 1994 rok – 142.570.800 zł;
- za 1995 rok – 13.308,51 zł.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego –akta ZUS plik III/

W dniu 6 maja 2015 roku wnioskodawczyni wniosła o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego poprzez przyjęcie jako składkowego okresu przebywania na urlopie wychowawczym od 11 listopada 1980 roku do 21 kwietnia 1982 roku oraz od 29 lipca 1982 roku do 28 lipca 1985 roku oraz zmianę wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za 1995 roku dotyczącego 8 miesięcy pracy i przyjęcie zamiast 157,84% (za 12 miesięcy) wskaźnika 236,77%. /pismo – k. 36 akt ZUS /

Ustalenia powyższego stanu faktycznego Sąd dokonał w oparciu o powołane dokumenty. Z urzędu uzupełnił materiał dowodowy o dokumentację osobowo-płacową wnioskodawczyni z okresu jej współpracy z (...) S.A. – Oddziałem w Ł., która nie zawiera żadnych danych dotyczących wysokości składek odprowadzonych przez ubezpieczoną w okresie trwania umowy agencyjnej – od dnia 1 września do dnia 31 grudnia 1995 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Stosownie do treści przepisu art.173 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887, z późn. zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (ust. 2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust.3).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 analizowanej ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12.

Natomiast zgodnie z ust.2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust.3 cytowanego przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Natomiast w myśl ust.7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

W myśl art.15 ust.1 cytowanej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust.6 i art.176.

Zgodnie zaś z art.17 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art.15 ust.1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art.58 ust. 1 pkt 1-4, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, z uwzględnieniem ust.2 i 3. Przepis art.15 ust.3 stosuje się odpowiednio.

Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury i renty, zgodnie z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.), są - dla pracowników - zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Wskazana powyżej regulacja niewątpliwie wyznacza kierunek postępowania dowodowego, ale nie oznacza, że wysokość uzyskiwanego uposażenia nie może być dowiedziona w inny sposób. W postępowaniu sądowym nie obowiązują bowiem ograniczenia co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów

stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 rozporządzenia /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. sygn. akt II UKN 186/97 OSNP 1998/11/342/, a tym samym ich wysokość może być ustalona także w oparciu o inne pisemne środki dowodowe – stwierdzające wysokość zarobku lub dochodu.

Aby dokonać przeliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury trzeba mieć jednak konkretne i rzeczywiste dowody na okoliczność uzyskiwania zarobków w danej wysokości i okresie.

Zaskarżając sporną decyzję w sprawie niniejszej A. P. wniosła, aby jako dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za 1995 rok przyjąć dodatkowo kwotę 4.075,99 złotych stanowiącą wynagrodzenie z tytułu umowy agencyjnej zawartej na okres od dnia 1 września 1995 roku z byłym pracodawcą – Towarzystwem (...) S.A. – Oddziałem w Ł..

Żądanie ubezpieczonej nie mogło być uwzględnione z powodu braku dowodów opłacenia składek od powyższej kwoty na ubezpieczenie społeczne w okresie od 1 września do 31 grudnia 1995 roku. Przedłożony przez wnioskodawczynię w toku postępowania sądowego dokument PIT – 8B zawierający informację o dochodzie uzyskanym w całym 1995 roku nie dowodzi powyższego faktu. Brak jest zatem jakichkolwiek dokumentów pozwalających ustalić wysokość zarobków wnioskodawczyni z tego okresu podlegających obowiązkowi opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne.

Żaden dokument złożony do akt sprawy nie wykazał rzeczywistej wysokości tego wynagrodzenia. Wskazać w tym miejscu należy, że wynagrodzenie z tytułu umowy agencyjnej było wynagrodzeniem prowizyjnym uzależnionym od ilości zawartych umów ubezpieczenia. Brak jest natomiast w sprawie dowodów potwierdzających tę ilość.

Innych zaświadczeń, z których wynikałby wysokość zarobków, na poparcie swojego odwołania wnioskodawczyni nie przedłożyła, w związku z czym nie było podstaw do ustalenia faktycznej wysokości dochodu uzyskanego przez nią i podlegającego obowiązkowi uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne w spornym okresie .

Stosownie zaś do treści art.6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Wskazać należy, iż nie jest rzeczą Sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest, bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

Ciężar dowodu należy rozumieć z jednej strony jako obarczenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, a z drugiej konsekwencjami poniesienia realizacji tego obowiązku, lub jego nieskuteczności. Tą konsekwencją jest zazwyczaj niekorzystny dla strony wynik procesu. To interes strony, jakim jest wygranie procesu, nakazuje jej podjąć wszelkie możliwe czynności procesowe w celu udowodnienia przedstawionych twierdzeń o faktach; strony nie można zmusić do ich podjęcia (wyrok Sądu Najwyższego z 7.11.2007 r., II CSK 293/07, LEX nr 487510, wyrok Sądu Najwyższego z 17.06.2009 r., IV CSK 71/09, LEX nr 737288).

Zdaniem Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie innych niż przyjęte przez organ rentowy dochodów wnioskodawczyni. Skarżąca w toku postępowania nie udowodniła w sposób pewny i konkretny wysokości innych niż przyjętych przez organ rentowy przy obliczeniu wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego dochodów podlegających obowiązkowi opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne.

Reasumując stwierdzić należy, że brak jest podstaw do innego sposobu obliczenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, a tym samym kapitału początkowego A. P..

Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. orzekł jak sentencji wyroku.